

Kriterier för tingsrättens uppdragslistor

Riktlinjer

Revisionshistorik

Revision	Datum	Beskrivning	Författare
A	2021-03-25	Beslutad version	JKv
B	2021-06-07	Justerat tillägg i DNR. Revisionshistorik har lagts till. Tredje stycket på s. 2 har förtydligats. Dnr 301-21	JKv
C	2023-03-31	Införande av krav på primärkontor som är som längst 10 mil från tingsrätten samt en närhetsprincip. Vidare en del praktiska anvisningar och skärpta krav för särskilda företrädare. Träder i kraft 3 april 2023. Dnr 2023/24/27.	JKv
D	2024-01-15	Tillägg med riktlinjer för medlare enligt föräldrabalken.	JKv
E	2024-10-24	Tillägg m.a.a. Advokatsamfundets kvalifikationskrav s. 7. Dnr 2024/23/53.	JSj
F	2024-12-19	Ny uppdragslista för offentliga biträden enligt föräldrabalken	JSj
G	2025-09-12	Infört krav för att stå på helgjourlistan motsvarande Advokatsamfundets kvalifikationskrav för försvararuppdrag i mål med allvarlig brottslighet och krav på att advokaten regelbundet ska ha försvararuppdrag.	JSj

Bakgrund till tingsrättens uppdragslistor

Vem som förordnas av tingsrätten för ett uppdrag, exempelvis offentlig försvarare eller bodelningsförrättare, avgörs i varje fall av den enskilda beslutsfattaren. De personer som förordnas ska vara lämpliga för uppdraget. Tingsrättens huvudsakliga ansvar är att se till att de tilltalades, målsägandenas, barnens och övriga aktörers intressen av att få kvalificerad juridisk hjälp tillgodoses. Det intresset är överordnat juristernas intresse av att få förordnanden.¹

Som ett internt beslutsstöd har tingsrätten listor på personer för olika typer av uppdrag.² Det förhållandet att en person inte förekommer på en förordnandelista förhindrar inte att personen ändå förordnas, t.ex. om en part begär det eller om beslutsfattaren i det enskilda fallet bedömer en person lämplig oaktat förekomst på uppdragslistan. Tingsrätten har inte någon lagfäst skyldighet att föra några uppdragslistor. Tingsrättens beslut att föra upp eller av en person från de olika uppdragslistorna utgör inte ett överklagbart beslut.³

För de olika listorna har tingsrätten ställt upp olika krav och kriterier för att listorna ska kunna utgöra ett beslutsstöd. Den som uppfyller de grundläggande kraven (s. 3) kan föras upp på en uppdragslista. De grundläggande kriterierna som anges nedan (s. 4-5) är däremot inte absoluta. För att föras upp på en uppdragslista förutsätts dock att personen har tillräcklig kunskap och erfarenhet och i övrigt bedöms särskilt lämplig för uppdragstypen.

Anmälan till uppdragslistorna

Den som vill föras upp på någon av uppdragslistorna anmäler detta via tingsrättens hemsida.

Det är upp till anmälaren att visa att denne uppfyller tingsrättens krav och kriterier, såsom relevant utbildning och erfarenhet. Exempel på relevanta

¹ Se JO-beslut 2014-12-19, dnr 3586-2013, s 6 f.

² Listorna gäller uppdrag för offentlig försvarare, rättegångsbiträde, häktningsjour, målsägandebiträde, särskild företrädare för barn, god man enligt AB/FB alternativt samäganderättslagen, boutrednings-/skiftesman, bodelningsförrättare och medlare enligt föräldrabalken. Dessa riktlinjer gäller inte tingsrättens uppdragslistor för konkursförvaltare.

³ Jmf. Högsta Förvaltningsdomstolens avgöranden den 22 juni 2020 i mål 2858-19 och 2859-19

erfarenheter är tingsnotariatjänstgöring och tidigare erfarenheter från uppdrag som ombud eller biträde.

Anmälningarna till uppdragslistorna behandlas inte löpande. Som utgångspunkt hanterar tingsrätten inkomna anmälningar om att föras upp på listorna en gång per kvartal.

Innan beslut om uppförande bereds domarna på tingsrätten möjlighet att yttra sig över de som anmält sitt intresse. Om synpunkter framkommer som gör att personens lämplighet för aktuell uppdragslista kan ifrågasättas kan det innebära att personen inte förs upp, trots att de uppställda formella kriterierna är uppfyllda.

Beslut beträffande uppförande på uppdragslistorna fattas av lagmannen eller den som lagmannen bestämmer.

Avförande från uppdragslistorna

En person som inte längre önskar vara uppförd på någon av tingsrättens uppdragslistor har rätt att omedelbart bli avförd.

Kritik från allmänheten, huvudmän, andra myndigheter eller tingsrättens anställda, som gör att en persons lämplighet för en viss uppdragslista kan ifrågasättas, kan innebära att en person avförs från uppdragslistan.⁴ Uteslutning från Advokatsamfundet medför regelmässigt att en person tas bort från uppdragslistorna. Vid andra disciplinpåföljder gör tingsrätten en bedömning från fall till fall.

Innan en person förs av från en uppdragslista bör personen beredas tillfälle att bemöta de synpunkter eller annan information som aktualiserat frågan om avförande.

Krav för samtliga uppdragslistor

För samtliga uppdragslistor gäller följande grundläggande krav:

⁴ Jmf. Högsta Förvaltningsdomstolens avgöranden den 22 juni 2020 i mål 2858–19 och 2859–19

- Verksamhetsort inom tio mil från Malmö tingsrätt. Med verksamhetsort avses den angivna besöksadressen (primärkontor) på advokatens/biträdande jurists personliga sida i Advokatsamfundets matrikel. Att advokaten/biträdande juristen eller advokatbyrån kan ha verksamhet även på annan plats påverkar inte tingsrättens indelning efter verksamhetsort. Det ankommer på den som inte finns med i Advokatsamfundets matrikel att visa att han eller hon uppfyller motsvarande krav på verksamhetsort inom tiomilsradien.
- Användande av telefon och e-post för snabbt besked om ett uppdraget kan tas.
- Även i övrigt användande av telefon och e-post,
- Avlagd för behörighet till domarämbete föreskrivna kunskapsprov (tidigare jur.kand)⁵.
- Ansvarsförsäkring.

Ändras ovan angivna förutsättningarna i något hänseende ska detta omgående anmälas till tingsrätten. Ändrade kontaktuppgifter ska också anmälas omgående, liksom förhinder att under viss tid åta sig uppdrag.

Grundläggande kriterier för olika uppdragslistor

Offentlig försvarare:

- Advokat

Målsägandebiträde:

- Advokat, eller
- biträdande jurist på advokatbyrå som antingen är tingsmeriterad eller har varit anställd som biträdande jurist vid advokatbyrå under minst ett år.

Särskild företrädare för barn:

- Advokat, eller
- biträdande jurist på advokatbyrå som antingen är tingsmeriterad eller har varit anställd som biträdande jurist vid advokatbyrå under minst två år, och
- visat särskild lämplighet för uppdraget på grund av kunskaper och erfarenheter samt personliga egenskaper.

⁵ Detta krav gäller inte listan för medlare enligt föräldrabalken.

Offentlig försvarare med häktningsjour:

- Advokat som uppfyller Advokatsamfundets kvalifikationskrav för offentlig försvararuppdrag i mål med brottslighet som har ett straffminimum på fyra års fängelse eller mer⁶,
- som förordnas regelbundet i och har erfarenhet av alla typer av brottmål,
- visat särskild lämplighet för uppdrag som offentlig försvarare, och
- inte finns med på häktningsjourlista vid annan domstol.⁷

God man enligt FB/ÄktB, rättegångsbiträde, bodelningsförrättare, boutredningsman/skiftesman samt god man enligt samäganderättslagen

- Advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå som antingen är tingsmeriterad eller har varit anställd som biträdande jurist vid advokatbyrå under minst ett år.
- Annan jurist⁸ som visat lämplighet för uppdragstypen.

Offentligt biträde enligt föräldrabalken

- Advokat, eller
- biträdande jurist på advokatbyrå som antingen är tingsmeriterad eller har varit anställd som biträdande jurist vid advokatbyrå under minst två år, och
- visat särskild lämplighet för uppdraget på grund av kunskaper och erfarenheter samt personliga egenskaper.

Medlare enligt föräldrabalken

- Särskilt god kunskap om den familjerättsliga lagstiftningen – som utgångspunkt godkänns endast advokater, tidigare domare, familjerättssekreterare, beteendevetare eller psykologer.
- Dokumenterad erfarenhet av tvister som gäller barn.
- Utbildning i medling.
- Kunskap om hur man håller samtal med barn och om övergrepp inom familjen.
- Visat särskild lämplighet för uppdraget.

⁶ Se Advokatsamfundets cirkulär 17/2024 och styrelsens vägledande uttalande från den 13 juni 2024.

⁷ Vilka advokater som ska ha häktningsjour under ett år beslutas särskilt av lagmannen.

⁸ Jurist som avlagt för behörighet till domarämbete föreskrivna kunskapsprov (tidigare jur.kand).

Principer för tingsrättens användning av uppdragslistorna⁹

Ett syfte med uppdragslistorna är att uppdragen över tid ska fördelas jämnt mellan de som förekommer på listorna. Vid förordnande tillämpas också närhetsprincipen, vilket innebär att huvudmannens bostadsort som utgångspunkt styr vilken advokat eller jurist som tillfrågas.

Närhetsprincipen medför i regel bättre möjlighet för huvudman och uppdragstagare att träffas och lägre kostnader för staten. Den omständigheten att angiven verksamhetsort/primärkontor i Advokatsamfundets matrikel blir styrande för förordnandet syftar till att tillförsäkra den enskilde att denne biträds av en advokat eller biträdande jurist som närvarar personligen.

Advokater och övriga jurister delas in i följande upptagningsområden, vilka följer tingsrätternas domsagor i Hovrätten över Skåne och Blekinges upptagningsområde:

- Lunds tingsrätts domsaga.
- Helsingborgs tingsrätts domsaga.
- Hässleholms tingsrätts domsaga.
- Kristianstads tingsrätts domsaga.
- Malmö tingsrätts domsaga.
- Ystads tingsrätts domsaga.

Indelning har skett utefter angiven verksamhetsort enligt kriterierna ovan. För det fall verksamhetsorten finns inom tio mil från Malmö tingsrätt, men utanför ovan angivna domsagor, kommer verksamhetsorten att anges i närmaste domsaga.

Lämplighetsbedömningen avseende varje enskilt uppdrag görs av beslutsfattaren. Det kan innebära att det i mål som exempelvis avser allvarlig, ovanlig eller komplicerad brottslighet samt i mål med unga tilltalade kan förordnas en advokat med särskild erfarenhet oaktat tidigare fördelning.

⁹ Dessa principer tillämpas inte för medlare enligt föräldrabalken.

Praktisk hantering¹⁰

Huvudmannens bostadsort styr vilken lista som används. Är t.ex. huvudmannen boende i Malmö tillfrågas den advokat, biträdande jurist eller jurist som står näst på tur på den lista som täcker Malmö tingsrätts domsaga (Malmölistan).

Motsvarande gäller om huvudmannen bor i Trelleborg (Ystadlistan) eller Lomma (Lundlistan) o.s.v. Saknar huvudmannen (känt) hemvist inom upptagningsområdet ska uppdrag fördelas till uppdragstagare på Malmölistan.

Härutöver gäller:

- Om en person förordnas efter begäran av den enskilde räknas inte detta som en fördelning via uppdragslistorna.
- Om tingsrätten tillfrågat någon för ett uppdrag och denne åtar sig uppdraget ska det noteras i systemet som "accepterat"
- När någon som finns på en lista tackar nej till ett uppdrag ska det noteras i systemet som "nekat".
- När någon som finns på en lista tackar nej till ett uppdrag på grund av jäv eller för att en advokat inte uppfyller Advokatsamfundets kvalifikationskrav¹¹ ska det inte göras någon notering.
- Om en person som finns på en lista inte går att nå eller snabbt besked inte kan erhållas ska detta noteras i systemet som "ej svar" (Att det är upptaget eller att det är stängt under lunchtid och efter normal kontorstid bör inte räkas som att det inte har gått att få svar).
- Nekade och accepterade uppdrag samt "ej svar" räknas i systemet samman till ett totalt antal erhållna uppdrag.
- Om en person inte kan ta uppdraget ska nästa person på listan tillfrågas och inte en annan person på samma advokatbyrå.

¹⁰ Tillämpas inte för medlare enligt föräldrabalken.

¹¹ Se Sveriges advokatsamfunds huvudstyrelses Vägledande uttalande om kvalifikationskrav för uppdrag som offentlig försvarare, antaget den 13 juni 2024. Kraven träder i kraft den 1 januari 2025.